

Phần I (8.0 điểm)

“Jack và John là 2 nhiếp ảnh gia tự do có thu nhập cao ngất ngưỡng. Họ kiếm được rất nhiều tiền từ công việc chụp hình.

Một lần nọ, Patrick, bạn học cũ của cả hai, nay là chủ tịch một câu lạc bộ bảo vệ động vật, gọi điện thoại rủ Jack và John tham gia hoạt động tình nguyện xây nhà lồng cho các loài chim đang bị đe dọa tuyệt chủng.

Jack nghĩ việc một ngày để tham gia. Anh muốn trực tiếp đóng góp công sức của mình cho những hoạt động thiện nguyện. Anh nghĩ rằng mỗi cá nhân cần cống hiến quỹ thời gian cho những hoạt động ý nghĩa này.

John từ chối góp mặt. Anh nghĩ rằng sẽ có lí hơn nhiều nếu anh vẫn đi làm bình thường rồi lấy một phần tiền của ngày làm việc đó thuê thợ mộc chuyên nghiệp làm ra những căn nhà lồng cho chim, điều vốn dĩ một nhiếp ảnh gia như John sẽ không thể làm tốt được. Sau khi thuê thợ, John vẫn còn dư tiền để góp thêm cho quỹ của câu lạc bộ bảo vệ động vật”

(Dựa theo Rolf Dobelo, *Nghệ thuật tư duy lành mạnh*, NXB Thế giới, 2017)

Trước lời đề nghị của người bạn học cũ về việc tham gia hoạt động tình nguyện bảo vệ môi trường, hai nhiếp ảnh gia Jack và John đã có cách ứng xử khác nhau. Em thích cách ứng xử của nhân vật nào hơn? Vì sao? Hãy viết bài văn trình bày suy nghĩ của em.

Phần II (12 điểm)

Nhà thơ Thanh Thảo cho rằng “ Thơ là chữ nghĩa cũng không là chữ nghĩa [...] Thơ đúng nghĩa là sự bộc lộ tận cùng của nhà thơ”

(Quan niệm của Thanh Thảo về thơ, Tạp chí Sông Hương số 191, tháng 01 – 2005)

Em hiểu ý kiến trên như thế nào? Phân tích một bài thơ em yêu thích để làm sáng tỏ ý kiến trên.

-----Hết-----

Cán bộ coi thi không giải thích gì thêm

HƯỚNG DẪN CHẤM

A. Hướng dẫn chung

1. Cán bộ chấm thi (CBCT) cần nắm vững Hướng dẫn chấm để đánh giá tổng quát làm của thí sinh (TS). Do đặc trưng của môn Ngữ văn, TS có thể trình bày, diễn đạt theo cách thức riêng, CBCT cần linh hoạt trong quá trình chấm, tránh đếm ý cho điểm. Khuyến khích những bài viết sáng tạo, diễn đạt lưu loát, giàu hình ảnh, có cảm xúc.

2. Việc chi tiết hóa điểm số của các câu (nếu có) trong Hướng dẫn chấm phải đ thống nhất trong Hội đồng Chấm thi và bảo đảm không sai lệch với tổng điểm của mỗi c

3. Bài thi được chấm theo thang điểm 20 lẻ đến 0,25; không làm tròn điểm.

B. Hướng dẫn cụ thể

Phần I	Nội dung	Điểm: 8
	1. Yêu cầu chung: - Học sinh được lựa chọn các kiểu bài và vận dụng các thao tác lập luận văn bản nhưng phải phù hợp và nhuần nhuyễn. - Học sinh được huy động các tri thức từ đời sống nhưng các dẫn chứng phải xác thực, tiêu biểu. - Bài viết không mắc lỗi diễn đạt; không sai lỗi chính tả, dùng từ ngữ, ngữ pháp, trình bày bài rõ ràng.	1.0
	2. Yêu cầu cụ thể: Học sinh tùy vào điều kiện hoàn cảnh, sở thích, suy nghĩ,...của mình mà đưa ra quan điểm cá nhân. Các em có thể thích cách ứng xử thứ nhất hoặc cách ứng xử thứ hai, miễn sao biết cách lập luận và hình thức diễn đạt. Không chấm điểm cao những bài viết thiếu quan điểm rõ ràng, không đáp ứng yêu cầu của đề: hoặc thích cả hai cách như nhau hoặc không thích cách nào cả.	
	a.Giải thích - Cách ứng xử thứ nhất: trực tiếp đóng góp công sức của mình cho những hoạt động cộng đồng bằng tất cả sự hào hứng và nhiệt tình. - Cách ứng xử thứ hai: chọn lựa phương án đóng góp hiệu quả nhất sử dụng năng lực của mình tạo ra những giá trị vật chất để đóng góp cho những hoạt động thiện nguyện thay vì trực tiếp tham gia đóng góp công sức. => Đây đều là những cách ứng xử đẹp, thể hiện thái độ tích cực của con người với cuộc đời, với cộng đồng..	2.0
	b. Bàn luận: - <i>Nếu thí sinh thích cách ứng xử thứ nhất</i>, cần chỉ ra cách ứng xử này thể hiện nhiệt tình đóng góp cho cộng đồng. Chính việc trực tiếp tham gia vào các hoạt động thiện nguyện sẽ giúp con người hiểu thêm về ý nghĩa của hoạt động ấy, từ đó thuyết phục mọi người cùng tham gia. Hơn nữa việc trải nghiệm hoạt động cũng khiến con người có thêm các mối quan hệ mới, bên cạnh đó được trau dồi, rèn luyện thêm các kỹ năng và có được niềm vui, niềm hạnh phúc của việc trực tiếp đóng góp. Cần thấy được với người nổi tiếng, việc họ trực tiếp tham gia hoạt động thiện nguyện dù chỉ một giờ cũng sẽ có tác động rất lớn tới cộng đồng. Còn với người bình thường, nếu mỗi giờ lao động không thể kiếm được nhiều tiền như người thợ mộc thì cũng nên trực tiếp đóng góp công sức. - Nếu lựa chọn cách này, cần thấy được khi làm tình nguyện, nên tránh những hoạt động gây ra quá nhiều thiệt hại cho bản thân mà lại không đóng góp nhiều cho xã hội. Cần chọn lựa những hoạt động phù hợp với mình, tránh ôm đồm quá nhiều hoạt động.	3.5

	- Nếu học sinh thích cách ứng xử thứ hai, cần chỉ ra cách ứng xử này mang đến nhiều hiệu quả cho xã hội, tạo công ăn việc làm cho người thợ mộc, tạo những chiếc lồng chim chắc chắn, tạo thêm số tiền đóng góp cho quỹ. Về phía người đóng góp, anh được phát huy khả năng của mình trong lĩnh vực chụp hình - là lĩnh vực anh có chuyên môn - chứ không phải lĩnh vực đóng lồng chim. Anh không mất một ngày mệt mỏi cho một công việc mình không am hiểu (và có thể là nhiều ngày nghỉ ngơi sau đó). Cần thấy được cái ưu vượt trội của cách ứng xử này là hạn chế của cách ứng xử kia. Không có cách ứng xử nào là tuyệt đối đúng trong mọi trường hợp. -> Vì vậy, có thể chọn cách ứng xử mình thích, phù hợp với điều kiện của mình nhưng không nên phản bác cách ứng xử còn lại. - <i>Phê phán</i> những người không hề nghĩ đến việc đóng góp cho cộng đồng, không biết tới việc tham gia các hoạt động thiện nguyện, chỉ ích kỷ chăm lo cho lợi ích của riêng mình. <i>Chú ý:</i> - TS nêu một số dẫn chứng chứng minh.	
	c. Bài học nhận thức và hành động - Nhận thức của mỗi con người cần đóng góp quỹ thời gian, công sức, tiền bạc,... của mình cho cộng đồng. - Đề ra những hành động cụ thể đóng góp cho xã hội. Những hành động ấy phải tương ứng với cách ứng xử mà học sinh đã lựa chọn cho phần bàn luận và phù hợp với khả năng của bản thân các em. <i>Chú ý:</i> TS đáp ứng được một nửa yêu cầu nói trên, lí lẽ và bằng chứng còn ít hoặc chung chung, chưa thuyết phục, CBCT cho nửa tổng số điểm.	1.5
Phần II	Nội dung	12.0
	Yêu cầu chung: - Đảm bảo cấu trúc bài nghị luận. - Biết vận dụng kết hợp các kiến thức về lí luận văn học, về tác giả, tác phẩm; kĩ năng tạo lập văn bản và khả năng cảm thụ văn chương. - Lập luận chặt chẽ, lí lẽ thuyết phục, dẫn chứng phù hợp. - Diễn đạt mạch lạc, sáng tạo; thể hiện suy nghĩ sâu sắc, mới mẻ về vấn đề cần nghị luận.	
	Yêu cầu cụ thể: * Bố cục bài viết: có đủ mở bài, thân bài, kết bài. * Triển khai, giải quyết vấn đề hợp lí, hiệu quả:	
	1. Mở bài: - Giới thiệu vấn đề cần nghị luận - Trích dẫn nhận định: "Thơ là chữ nghĩa cũng không là chữ nghĩa ....] Thơ đúng nghĩa là sự bộc lộ tận cùng của nhà thơ." [- Giới thiệu được bài thơ (và tác giả) mà em yêu thích.	0.5
	2. Thân bài: 2.1. Giải thích: - Thơ là chữ nghĩa cũng không là chữ nghĩa: thơ là hình thức nghệ thuật dùng ngôn từ làm chất liệu. Tuy nhiên thơ không chỉ là sự chọn lọc ngôn ngữ đơn thuần mà ẩn trong câu chữ là chiều sâu suy tưởng của người sáng	2.0

	tác. Nhà thơ là người nghệ sĩ của ngôn từ (Belinxki). - Thơ đúng nghĩa là sự bộc lộ tận cùng của nhà thơ: thơ là giải bày cảm xúc mãnh liệt của thi nhân. Thơ là tiếng lòng sâu kín nhất trong tâm hồn thi sĩ. Tình cảm trong thơ là tình cảm chân thành xuất phát từ 01 trái tim người nghệ sĩ trước cuộc đời. Thơ chỉ bật ra trong tim ta khi cuộc sống đã tràn đầy (Tố Hữu). - Nhận định nói lên đặc trưng của văn chương nói chung, của thi ca nói riêng. Thơ là nghệ thuật của ngôn từ nhưng ngôn ngữ trong thơ không chỉ là câu chữ đơn thuần mà phải ghi lại được cảm xúc chủ quan của người nghệ sĩ trước hiện thực khách quan của đời sống.	
	2.2 Bàn luận: - Ý kiến của Thanh Thảo là hoàn toàn chính xác khi bàn luận về đặc trưng của thi ca.gr - Ngôn ngữ thơ ca đã được người nghệ sĩ chất lọc từ đời sống tạo nên những tác phẩm nghệ thuật đặc sắc. 205 - Thơ là tiếng lòng tha thiết nhất của người nghệ sĩ trước cuộc đời. Thơ trữ tình lấy cảm xúc sâu lắng nhất bên trong tâm hồn thi nhân để biểu hiện. Khi rung động vui buồn sâu sắc trước cuộc đời, con người có nhu cầu được biểu lộ tình cảm, khi đó người ta cần đến thơ. Bởi vậy ngôn ngữ trong thơ ca chính là phương tiện truyền tải chiều sâu tư tưởng, cảm xúc của người nghệ sĩ trước hiện thực đời sống. 0.25 - Người nghệ sĩ gửi gắm những cảm xúc, nỗi niềm riêng tư vào những câu thơ, nhưng những tác phẩm thơ chân chính, tồn tại mãi với thời gian bao giờ cũng mang ý nghĩa khái quát về con người, về thế sự cuộc đời, đó là cầu nối dẫn đến sự đồng cảm giữa người với người trong cõi nhân gian.	2.0
	2.3. Chứng minh: Thí sinh chọn được những chi tiết, hình ảnh tiêu biểu trong bài thơ mình yêu thích. - TS có thể có nhiều cách triển khai theo các hướng khác nhau, song cần làm nổi bật ý cơ bản sau: +Về chữ nghĩa mà cũng không là chữ nghĩa trong bài thơ. Phân tích để thấy rõ bài thơ là sự bộc lộ tận cùng những nỗi niềm, cảm xúc của nhà thơ.	5.0
	2.4. Đánh giá, mở rộng: - Nhận định trên là một quan niệm đúng đắn về đặc trưng của thơ. Thơ ca không chỉ là sự chất lọc về câu chữ, sự trau chuốt trong ngôn từ mà ẩn sâu bên trong đó là tình cảm, chiêm nghiệm của nhà thơ. Một thi phẩm hay phải có sự kết hợp hài hòa giữa vẻ đẹp ngôn từ và sự sâu sắc trong tư tưởng, tình cảm. - Để có những tác phẩm hay, thi sĩ cần phải sống thật với chính mình, có những tình cảm phong phú, cao đẹp, biết mở rộng tâm hồn mình trước cuộc đời, con người; đồng thời người nghệ sĩ tạo ra được dấu ấn phong cách nghệ thuật độc đáo, mới mẻ. - Người đọc phải là người đồng hành sáng tạo, biết cảm nhận, thấu hiểu, giải mã và trân trọng những tâm tư, tình cảm, tiếng lòng của người nghệ sĩ, để từ đó bồi đắp tâm hồn, tình cảm của mình.	2.0
	3. Kết bài: Khái quát lại vấn đề nghị luận và bày tỏ suy nghĩ của bản thân. Chú ý: Chỉ cho tối đa 50% số điểm Phần 2 đối với bài viết chỉ đề cập đến	0,5

những giá trị cơ bản của tác phẩm mà không định hướng lập luận được theo yêu cầu của đề bài.

ĐỀ 2

ĐỀ ÔN THI HỌC SINH GIỎI NĂM HỌC 2024-2025

MÔN: NGỮ VĂN 9

Thời gian làm bài: 150 phút

I. ĐỌC HIỂU (6,0 điểm)

Đọc văn bản:

CƠM MÙI KHÓI BẾP

Bốn năm từ ngày lấy vợ, Tết này anh mới đưa được cả vợ và con về quê. Từ Sài Gòn về miền Trung không hẳn quá xa, nhưng vì có đứa con nhỏ nên chuyện đi lại khó khăn. Mấy lần trước anh chỉ về một mình, dăm hôm lại trở vào. Lần này cả nhà mới được về quê, cho đứa con ăn Tết quê nội lần đầu.

[...]

Hôm sau bà lọ mọ dậy từ lúc trời chưa hửng sáng, nhóm lửa rơm, bắc nồi com. Thằng cháu nội ba tuổi chạy xuống thấy khói bếp bốc ngùn ngùn, khiếp quá hét toáng lên: “Cháy nhà”.

Anh chị đang ngủ giật mình vùng dậy. Anh bảo nhà đã có bếp gas, mẹ nấu gì thứ rơm đó nữa cho cực. Bà cười: “Tụi bây ăn com nồi com điện thành phố rồi, về quê mẹ nấu com lửa rơm cho thơm mùi đồng mùi rạ. Mà com nấu rơm mới có miếng cháy ăn giòn. Mấy hồi anh nhỏ, bữa ăn không có miếng com cháy là giã nãy lên bướng bình chẳng chịu ăn. Nhớ không.”

Trời rạng tung từng sáng, thấy khói bay lên lèn qua mái tranh, anh chột bùi ngùi. Nhớ ngày xưa còn nhỏ, sáng sớm anh chạy xuống bếp nằm cuộn trong lòng mẹ ngủ nướng thêm một lúc. Thức giấc giờ nấp nồi ngửi mùi com. Rồi lấy đũa xới hết com lên để lộ miếng cháy ở đáy rồi ăn trước. Lớn lên vào Sài Gòn lập nghiệp, cưới vợ sinh con ở đây, xa cái bếp quê dần thành quên. Với lại ở trong đó, đâu có mấy ai ăn sáng ở nhà. Cái bụng cũng “lười” và “yếu” đi, sáng phải bún hoặc cháo mới nuốt nổi. Giờ về thấy com, thềm thì thềm thật nhưng ăn chi vô.

Cô con dâu bảo: “Mẹ bày ra nấu bữa sáng làm gì cho cực. Chúng con ra quán ăn miếng là rồi việc”. “Bây nói chi lạ. Ăn uống phải đàng hoàng chứ. Bữa sáng là quan trọng lắm. Không ai thương bằng com thương đâu con. Ăn com chắc bụng no lâu. Mấy cái thứ bún cháo nước ỡng ệ, chỉ nhóng là đòi lại liền à.” – Bà vừa san com ra chén vừa nói.

Ba chén com trắng, đĩa cá đồng kho nghệ. Anh háy mắt qua vợ, ý bảo ăn đi, ăn lấy lòng mẹ một miếng. Chị lại háy mắt qua anh lắc đầu, có mà sức Thánh Gióng mới nuốt trôi. Thằng cu con nhìn chăm chăm chén com. Cuối cùng chỉ có anh trệu trạo làm được ba miếng, như là ăn tượng trưng cho mỗi người một miếng. Tranh thủ lúc mẹ đi ra giếng, anh lùa cả ba chén com trắng vào lại nồi.

Sáng hôm sau bà lại dậy sớm. Lại nhóm bếp rơm nấu com. Xong bữa nồi com không với được là mấy, vẫn đầy như lòng mẹ. Anh gắng ăn được nửa chén.

Chén lòng san đôi cho mẹ cho vợ. Anh dỗi mẹ chở vợ con đi xem chợ Tết, đi thăm thú làng quê, thực chất là để ghé quán cho vợ con ăn bún ăn cháo.

Anh tự nhủ sáng mai phải thức sớm ngồi nấu bếp với mẹ như xưa. Tự nhủ sáng mai phải ăn chén cơm đầy với mẹ, nhai một miếng cơm cháy giòn thơm. Nhưng lâu ngày giờ về quê gặp lại bạn bè người thân, chỗ này mời chén rượu, chỗ kia mời bữa cơm. Cơm rượu quê hàn huyên câu chuyện ngày dài tới tận khuya. Hôm sau thức dậy đã sáng trời sáng trời, cổ họng khô khốc không ăn nổi cơm dẻo, hưởng hồ là miếng cơm cháy.

Chưa hết Tết, mới ngày mừng bốn anh lại phải đưa vợ con vào Sài Gòn. Bà mẹ dậy sớm làm gà, nấu cơm. Vẫn một mình bà cặm cụi với cái bếp. Bà xúc đầy cơm vào chiếc ca mèn. Gà luộc cho vào hộp đựng. “Bây đem lên xe mà ăn. Cơm dọc đường dọc sá không ngon đâu”.

Con cháu lên taxi rồi bà còn dặn theo: “Vào trong nhớ ăn uống đàng hoàng nghe bây. Đừng bỏ bữa sáng. Không ai thương bằng cơm thương”.

Vào tới Sài Gòn ca mèn cơm vẫn còn một nửa. Vợ định đem đi đổ. Anh can, bảo để đấy, phơi khô cất giữ làm kỷ niệm.

*

Qua tháng ba nghe tin mẹ bệnh, anh tức tốc về nhà. Nằm trên giường, gặp con, câu đầu tiên bà hỏi: “Con ăn chi chưa. Mẹ không bắc cơm được. Thôi ra đầu chợ ăn tạm. Bữa nào khỏe mẹ nấu cơm cho ăn. Tội nghiệp”.

Nhưng mẹ không khỏe nữa, yếu dần, được thêm hai bữa thì nhắm mắt.

Đưa mẹ ra đồng xong, về nhà nhìn chén cơm trắng đặt trên bàn thờ, anh thấy nhói lòng. Ân hận. Thế là hết cơ hội được ăn với mẹ một chén cơm sáng thật đầy, để nghe mẹ nói câu “Không ai thương bằng cơm thương”. Tiếc nuối. Thêm miếng cơm cháy mẹ nấu quá. Giòn và thơm, mùi hương đồng mùi nước quê, cả mùi khói bếp. Chỉ có mẹ mới nấu được miếng cơm cháy ngon như thế.

Hôm lên đường vào Sài Gòn, anh dậy sớm nấu chén cơm đặt lên bàn thờ mẹ. Anh tự mình vo gạo, tự mình nhóm bếp rơm. Loay hoay một hồi. Bếp nhà đầy khói. Và khói...

(Theo Hoàng Công Danh, Chuyến tàu vé ngắn, NXB Trẻ, trang 49 – 54 2016, TPHCM)

Câu 1. Xác định ngôi kể của người kể chuyện trong văn bản.

Câu 2. Món ăn gắn liền với tuổi thơ của anh vào mỗi buổi sáng là gì?

Câu 3. Vì sao sau khi mẹ mất, nhân vật anh thấy nhói lòng, ân hận?

Câu 4. Chi tiết cuối truyện: “Hôm lên đường vào Sài Gòn, anh dậy sớm nấu chén cơm đặt lên bàn thờ mẹ. Anh tự mình vo gạo, tự mình nhóm bếp rơm. Loay hoay một hồi. Bếp nhà đầy khói. Và khói...” gợi cho em suy nghĩ?

Câu 5. Bài học em rút ra được sau khi đọc văn bản trên là gì?

II. PHẦN VIẾT (14,0 điểm)

Câu 1 (4,0 điểm)

Từ nội dung của phần đọc hiểu, Anh/chị hãy viết một đoạn văn ngắn (Khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của mình về sự cần thiết phải trân quý những điều bình dị của cuộc sống.

Câu 2 (10,0 điểm)

Những ngọn gió đồng

Rời phố phường tôi gặp ngọn gió quê
 Gió thổi một thổi đôi thổi như dắt tôi đi giữa những bầy
 gió chạy
 Tôi đông cứng gió thổi tôi mềm lại
 Để như sông dào dạt phía ruộng đồng

Tôi trở về gặp buổi chiều mẹ vục bóng vào sông
 Gió thổi áo nâu mềm lại ngày muối mặn
 Thổi buốt tháng năm thổi tràn ký ức
 Thổi mát những đau buồn còn nằm khuất đâu đây

Những vạt cỏ voi hương gió thổi lại đây
 Ôi mùi hương của cỏ gây tình khiết
 Dời đất cát lên hương từ đất cát
 Nên mới thơm chân thật đến ngọt ngào

Gió chẳng bao giờ thổi tới trăng sao
 Nhưng gió biết thổi cho nhau biết tự mình mở lối
 Ôi những ngọn gió quê muốn gim tôi vào đồng nội
 Tôi bước ngược cánh đồng gió lại thổi ngược tôi.

(Trích *Những ngọn gió đồng*, Bình Nguyên, *Tập thơ*, 2016, NXB Hội nhà văn)
 Bằng hiểu biết về bài thơ *Những ngọn gió đồng* của Bình Nguyên, anh/chị
 hãy làm sáng tỏ ý kiến của Chế Lan Viên trong *Nghĩ về thơ: Thơ không chỉ đưa
 ru mà còn thức tỉnh*

* Bình Nguyên: Tên thật là Nguyễn Đăng Hào, sinh năm 1959. Quê: Phường
 Ninh Phúc, thành phố Ninh Bình. Ông là hội viên Hội Văn học nghệ thuật tỉnh
 Ninh Bình, chủ tịch hội Văn học nghệ thuật tỉnh Ninh Bình, hội viên Hội Nhà
 văn Việt Nam. Bài thơ *Những ngọn gió đồng* được viết vào tháng 8 năm 2012.

HƯỚNG DẪN CHẤM VÀ BIỂU ĐIỂM

Câu	Nội dung cần đạt	Điểm
I	ĐỌC HIỂU	6,0
1	Ngôi kể của văn bản trên là ngôi thứ ba	0,75
2	Món ăn gắn liền với tuổi thơ của anh vào mỗi buổi sáng là cơm trắng với món cá đồng	0,75
3	Sau khi mẹ mất, nhân vật cảm thấy nhói lòng, ân hận vì không thể ăn cơm cùng với mẹ, những hành động của anh lúc mẹ còn sống có thể đã khiến mẹ tổn thương.	1,5
4	Chi tiết cuối truyện mang ý nghĩa: Mùi khói bếp gắn với ký ức về người mẹ, trước giờ nhân vật con chỉ ăn cơm mẹ nấu nhưng chưa bao giờ thực nấu, hôm nay vào bếp mới biết mẹ vất vả thế nào.	1,5
5	Học sinh trả lời theo cách suy nghĩ của mình, giáo viên linh động cho điểm.	

	- Làm con phải biết hiếu thảo, yêu thương cha mẹ. - Phải trân trọng kí ức, quá khứ, đừng để mọi chuyện quá muộn.	1,5
II	PHẦN VIẾT	14,0
1	Từ nội dung của phần đọc hiểu, Anh/chị hãy viết một đoạn văn ngắn (Khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của mình về sự cần thiết phải trân trọng những điều bình dị của cuộc sống.	4.0
	Yêu cầu chung	
	- Câu này kiểm tra năng lực viết bài nghị luận xã hội của thí sinh; đòi hỏi thí sinh phải huy động những hiểu biết về đời sống xã hội, kỹ năng tạo lập văn bản và khả năng bày tỏ thái độ, chủ kiến của mình để làm bài. - Thí sinh có thể làm bài theo nhiều cách khác nhau nhưng phải có lí lẽ và căn cứ xác đáng, được tự do bày tỏ quan điểm riêng của mình, nhưng phải có thái độ chân thành nghiêm túc, phù hợp với chuẩn mực đạo đức xã hội.	
	Yêu cầu cụ thể	
	* Giải thích vấn đề:	0.5
	- Trân trọng những điều bình dị quanh ta: là việc mỗi người yêu thương những điều xung quanh từ những thứ nhỏ nhất nhất, từ đó thêm yêu cuộc sống của mình và sống yêu thương, có ích hơn để giúp cho xã hội phát triển bền đẹp hơn.	0,5
	* Bàn luận:	3.0
	- Khẳng định tính đúng đắn của vấn đề: + Việc trân trọng những điều bình dị quanh ta vô cùng quan trọng và cần thiết trong cuộc sống mỗi người, nó giúp cho cuộc sống của ta thêm tốt đẹp hơn, con người sống hạnh phúc hơn, bình yên hơn. + Trân trọng những điều bình dị quanh ta là việc chúng ta yêu thương, nâng niu những điều nhỏ nhất nhất trong cuộc sống, đó có thể là con đường đến trường, là ánh nắng, đám mây, là bạn bè, người thân xung quanh, là quyển sách, cây bút chúng ta đang có,... + Người biết trân trọng những điều bình dị quanh ta là người có cuộc sống tràn đầy năng lượng tích cực, tràn đầy niềm vui, sống với nhiệt huyết và luôn cảm thấy cuộc đời tươi đẹp. Trân trọng những điều bình dị quanh ta giúp cho chúng ta nhìn cuộc đời bằng lăng kính, bằng góc nhìn tươi vui khiến ta có động lực để làm mọi việc dễ dàng hơn. + Việc trân trọng những điều bình dị quanh ta giúp ta biết sử dụng thời gian một cách hợp lí, tạo ra nhiều của cải vật chất có giá trị cho bản thân cũng như cống hiến cho xã hội và giúp ta biết cân bằng giữa làm việc và tận hưởng cuộc sống tối đa.	2.0
	- Dẫn chứng	0,5
	Học sinh tự lấy dẫn chứng về những con người biết trân trọng cuộc sống, sống trọn vẹn từng khoảnh khắc làm ví dụ minh họa cho bài làm văn của mình.	
	- Phản đề	0,25
	Tuy nhiên, trong xã hội vẫn còn có những người chưa biết trân trọng cuộc	

	sống bình dị quanh mình, sống với những ước mộng cao xa mà bỏ quên những giá trị tốt đẹp của hiện tại. Lại có những người sống bi quan, không coi trọng cuộc sống hiện tại, không hài lòng với những thứ bản thân mình đang có,... Những người này dễ đánh mất bản thân và vấp ngã trong cuộc sống. - Mở rộng vấn đề: Tuy nhiên, chúng ta cần phân biệt việc biết trân trọng những điều bình dị hoàn toàn khác với lối sống cầu thả, lạc hậu, gò bó, khuôn mẫu.	0,25
	* Bài học nhận thức và hành động	0.5
	- Mỗi người học sinh chúng ta trân trọng những giá trị bình dị quanh mình bằng cách cố gắng học tập, rèn luyện bản thân để trở thành một công dân tốt. - Sống yêu thương, chan hòa với những người xung quanh, sẵn sàng cho đi, san sẻ, giúp đỡ người khác.	
2	Bảng hiểu biết về bài thơ <i>Những ngọn gió đồng của Bình Nguyên, anh/chị hãy làm sáng tỏ ý kiến của Chế Lan Viên trong Nghị về thơ: Thơ không chỉ đưa ru mà còn thức tỉnh</i>	
	Yêu cầu chung	
	- Câu này kiểm tra năng lực viết bài nghị luận văn học của thí sinh; đòi hỏi thí sinh phải huy động kiến thức về lí luận văn học, tác phẩm văn học, kĩ năng tạo lập văn bản, khả năng cảm nhận văn chương của mình để làm bài. - Thí sinh có thể cảm nhận và kiến giải theo những cách khác nhau, nhưng phải có lí lẽ, căn cứ xác đáng.	
	Yêu cầu cụ thể	
	Giải thích ý kiến:	2.0
	* Cắt nghĩa - <i>Thơ</i>: là hình thức nghệ thuật dùng ngôn ngữ giàu hình ảnh, có nhịp điệu, vần điệu để thể hiện nội dung một cách hàm súc. - <i>đưa ru</i>: là nói đến sự vỗ về, vừa là nhịp, vừa là những lời êm ái, ru ngủ con người. Nói rộng ra là cảm xúc, tình cảm là nhịp điệu và nhạc điệu của thơ. Đó chính là đặc trưng cơ bản nhất, là cái gốc của thơ ca - <i>thức tỉnh</i>: là làm cho con người ta “tỉnh ra, nhận ra lẽ phải và thoát khỏi tình trạng mê muội, sai lầm”, là “gợi ra, làm trỗi dậy cái tiềm tàng trong mỗi con người” là tác động vào nhận thức, trí tuệ, suy tưởng, triết lí, tính tư tưởng của thơ ca. => Về nội dung, thực chất ý kiến của Chế Lan Viên bàn về chức năng của thơ ca; sự gắn kết của cảm xúc và tư tưởng trong thơ: Thơ không chỉ lay động cảm xúc con người mà còn thức tỉnh lí trí, giúp con người nhận thức về cuộc sống, về con người và chính mình.	1.0
	* Bàn luận - Vì sao <i>thơ không chỉ đưa ru mà còn thức tỉnh</i>? + Thơ là thể loại trữ tình nghiêng về biểu hiện tâm hồn, tình cảm của người nghệ sĩ bằng hệ thống ngôn từ có cảm xúc, gợi hình, biểu cảm và giàu tính	1.0

	nhạc. Thơ có khả năng lay động trái tim, rung động tâm hồn người đọc, thơ đưa ta vào không gian của những tâm tình tha thiết để ta đắm chìm trong cảm xúc của nhà thơ, để ta có cảm giác như được vỗ êm ái như lời ru ngọt ngào của mẹ. Không chỉ thế giá trị của thơ còn thể hiện ở giá trị tư tưởng,” nhà thơ đồng thời cũng là nhà tư tưởng” tư tưởng thơ còn có khả năng thức tỉnh trí tuệ, lay động nhận thức người đọc, đưa ta đến với chiều sâu tư tưởng, khám phá những quy luật sâu sắc, mới mẻ của cuộc sống con người., Vì vậy chức năng của thơ không chỉ “đưa ru” làm lay động cảm xúc mà còn “thức tỉnh” nhận thức, tư tưởng người đọc + Xuất phát từ quy luật tiếp nhận: thơ là sự đồng điệu của tâm hồn; xuất phát từ mong muốn của bạn đọc đến với thơ, không chỉ rung động trái tim mà còn tìm thấy những điều mới mẻ trong nhận thức mang đến những khoái cảm về trí tuệ. - Mối quan hệ giữa chức năng “đưa ru” và chức năng “thức tỉnh”: Ở những bài thơ xuất sắc thường có sự thống nhất hài hoà giữa cảm xúc và trí tuệ, cảm xúc gắn với suy tưởng triết lí. Nếu chỉ có cảm xúc, chỉ “đưa ru” thì thơ có thể rơi vào tình trạng hời hợt, nông cạn. Ngược lại, nếu chỉ có trí tuệ, chỉ “thức tỉnh” thì thơ có thể sẽ dễ trở nên khô khan. Vì vậy, dẫu có nhấn mạnh vai trò của nhận thức, của trí tuệ, thì cũng không thể xa rời đặc trưng cơ bản nhất của thơ ca là tình cảm, cảm xúc, là những rung động tâm hồn. Thơ tác động, thức tỉnh theo cách riêng: bằng cách khiến ta xúc động, thông qua ngôn ngữ giàu hình ảnh, nhạc tính, giàu sức biểu cảm. - Đây là một quan niệm thơ đúng đắn, sâu sắc của Chế Lan Viên. Đây cũng là khuynh hướng phát triển của mọi nền thơ hiện đại.	
	Làm rõ ý kiến qua bài thơ <i>Những ngọn gió đồng của Bình Nguyên</i>	7.0
	* Khái quát tác giả, tác phẩm - Tác giả: Bình Nguyên là một trong những nhà thơ tiêu biểu của thơ ca Việt Nam đương đại. - Tác phẩm: Bài thơ <i>Kính gửi mẹ</i> được viết vào tháng 8 năm 2012, in trong <i>tập thơ cùng tên</i>, NXB Hội nhà văn ấn hành, năm 2016. * Phân tích bài thơ - <i>Những ngọn gió đồng của Bình Nguyên là bài thơ “đưa ru” người đọc:</i> + Gió đã dắt "tôi" đi dọc miền kí ức từng bị lãng quên. Nhân vật tôi gặp lại linh hồn của quê hương, thứ gió lồng lộng, miên man, hoang dại mà người ở phố phường không bao giờ thấy được. Trước gió đồng, nhân vật trữ tình thoát biến thành trẻ nhỏ, để mặc gió dắt đi như cô bạn nhỏ thừa nào hồn nhiên kéo tay mình bằng trên vạt cỏ, như lũ bạn tinh nghịch chơi đuổi bắt khắp cánh đồng. Gió đồng thức tỉnh “tôi” từ con người đang “đông cứng” bởi ngọt ngào những khói bụi, bởi những lo toan tẹp nhep đời thường, bởi những xô bồ phố thị bỗng trở nên “mềm lại”, thư thái, thanh thoi với những thương yêu lắng đọng. Gió đồng cảm hóa “tôi” từ chai cứng trở nên dạt dào như dòng sông, như đồng ruộng. Hình ảnh nhân hóa sinh động, cùng những so sánh liên tưởng thú vị đã làm nổi bật những chuyển biến trong tâm hồn	0.5 4.0

nhân vật trữ tình. Ngọn gió vô tri đã kéo người đi xa trở về hoà mình cùng không gian của thiên nhiên hòa mình thành dòng sông quê hương dạt dào dâng hiến phù sa cho đồng ruộng (khổ 1).

+ Gió dắt "tôi" về bên mẹ. Không phải là gặp lại mẹ trong bóng chiều mà là gặp "buổi chiều mẹ vục bóng vào sông". Không phải gặp hình ảnh mà gặp lại cả khoảng thời gian đã in hằn trong tâm trí người con xa quê. Hình ảnh người mẹ vục bóng vào sông cũng là khởi nguồn cho nỗi xúc động nghẹn ngào của nhân vật trữ tình khi chạm vào kí ức "ngày muối mặn", "tháng năm buốt giá", "những đau buồn". Ngọn gió đồng trở thành ngọn gió mát lạnh an ủi, sẻ chia với những nhọc nhằn nơi thôn quê, thổi đi những buốt giá đời người. Ngọn gió ấy còn tràn vượt cả qua thời gian, không gian quá khứ, "thổi mát những đau buồn còn nằm khuất đâu đây". Ngọn gió ấy có sức mạnh diệu kì, như một phương thuốc thần tiên chữa lành những vết thương đau, lấp đầy khoảng trống trong lòng người và thanh lọc tâm hồn con người...(khổ 2).

+ Gió không chỉ làm dịu những ưu phiền, những vết thương, những vị cay, vị đắng nơi mảnh đất mình sinh ra, mà còn giúp ta cảm nhận quy luật sinh tồn, cái sức sống bền bỉ âm thầm: "Những vạt cỏ voi hương gió thổi lại đây/Ôi mùi hương của cỏ gầy tinh khiết/Đời đất cát lên hương từ đất cát/Nên mới thơm chân thật đến ngọt ngào" (khổ 3).

+ Gió có thể làm mềm, làm dịu mát, làm đầy, làm sáng, làm ấm những yêu thương, đánh thức lòng trắc ẩn, gọi những rung cảm nơi sâu thẳm tâm hồn? Và nhà thơ đã lý giải: "Gió chẳng bao giờ thổi đến trăng sao/Nhưng gió biết thổi cho nhau biết tự mình mở lối". Gió vẫn chỉ là gió, nhưng khi đã biết thổi cho nhau, biết tự mình mở lối thì "gió" là hình ảnh của những con người biết hy sinh, sẻ chia, đồng cảm, biết sống, biết cho, biết yêu thương, biết tự mình vươn lên. Gió hay chính người quê đã đạt đến chân thiện đủ để làm mềm, làm tan chảy những tảng băng vô cảm vẫn tồn tại ngay trong mỗi con người. Sinh ra từ quê, rồi lại từ quê mà ra đi, những ngọn gió như muốn "ghim" muốn níu giữ "tôi" ở lại. "Ôi những ngọn gió quê muốn ghim tôi vào đồng nội/Tôi bước ngược cánh đồng gió lại thổi ngược tôi" (khổ 4).

- **Những ngọn gió đồng của Bình Nguyên là bài thơ "không chỉ đưa ru mà còn thức tỉnh" người đọc về đạo lí sống, về bài học nhân sinh trong cuộc sống:**

+ Ngọn gió đồng đã thức tỉnh con người về tình cảm hương về quê hương, nguồn cội (khổ 1).

+ Ngọn gió đồng đã thức tỉnh con người về tình cảm đối với mẹ (khổ 2).

+ Ngọn gió đồng đã thức tỉnh con người khi nhìn lại bản thân. Phải chăng, khoảnh khắc con người nhận ra không gian thân thuộc với hương cỏ dại vẫn đầy ấm áp, vẫn tinh khiết, chân thật và ngọt ngào sau bao mùa mưa nắng ở thôn quê cũng là lúc con người có cơ hội nhìn lại chính mình trong những đổi thay. Liệu cái chân quê thật thà có còn nguyên vẹn trong ta? (khổ 3).

+ Ngọn gió đồng đã thức tỉnh con người về lối sống cao đẹp biết sẻ chia, biết yêu thương đùm bọc "biết thổi cho nhau" với bớt những nhọc nhằn, buồn

2.0

0,5

	khô; không chịu khuất phục trước những thử thách chông gai, “biết tự mình mở lối; thủy chung, gắn bó với đồng quê dù vạn vật có đổi thay (khổ 4). - Nghệ thuật cũng là yếu tố quan trọng góp phần tạo nên giá trị “đưa ru” và “thức tỉnh” trong bài thơ Những ngọn gió đồng của Bình Nguyên + Thể thơ tự do + Ngôn ngữ thơ giản dị + Hình ảnh thơ gần gũi + Nhịp thơ chậm mà chuyên, gân gỏi mà lắng sâu, như lời tự bạch của chính mình + Giọng thơ tự sự, bắt đầu từ sự trở về, rồi với những ký ức, đến sự tự nhận thức và cuối cùng là cách luận, <i>Những ngọn gió đồng</i> đã đưa người đọc đi từ cảm xúc này đến cảm xúc khác	
	Đánh giá, nhận xét:	1.0
	- Bài thơ <i>Những ngọn gió đồng</i> của Bình Nguyên không chỉ đưa ru – đưa người đọc đắm mình vào không gian của hoài niệm, của những cảm xúc chân thành, thiết tha mà còn đánh thức, khơi dậy những lẽ sống cao đẹp, những triết lí nhân sinh sâu sắc. Bài thơ đã chạm vào nơi thẳm sâu của tâm hồn, lay động tâm thức của người đọc bởi sự quyện hòa giữa vẻ đẹp cảm xúc và trí tuệ, cùng những hình thức biểu đạt phù hợp, giàu tính nghệ thuật. - Ý kiến của Chế Lan Viên ngắn gọn mà xác đáng, khẳng định được chức năng, ý nghĩa của thơ ca; sự gắn kết của cảm xúc và tư tưởng trong thơ. Cảm xúc không bắt vào trí tuệ sẽ hời hợt nông cạn, trí tuệ không dựa vào cảm xúc sẽ trở thành xa lạ, khô khan. - Ý kiến là bài học cho người sáng tác thơ, đồng thời có tác dụng định hướng cho người đọc trong quá trình tiếp nhận. + Bài học cho người nghệ sĩ: trong quá trình sáng tạo, nhà văn phải lao động miệt mài bằng cả trí óc và con tim, bằng cả tâm lực lẫn trí lực để cho ra đời những tác phẩm không chỉ “đưa ru” mà còn “thức tỉnh”. + Đối với bạn đọc: khi đọc tác phẩm không nên thờ ơ, hững hờ, hãy đọc bằng cả trái tim và trí tuệ để lĩnh hội được những điều mà người nghệ sĩ gửi gắm, để từ đó hoàn thiện nhân cách, sống tốt hơn, đẹp hơn.	